

מכתבו של הרה"ח ר' יואל אשכנזי זצ"ל מטבריה לב"ק אדמו"ר
הרה"ק רבי יר"י מאיר מאמשינאו זצ"ל המספר על ימי שהותו
והסתלקותו של רבינו זי"ע

יואל אשכנזי
טבריא

ב"ה יום א' לס' ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ד' אלקיך תשכ"ו
בעלות קול שופר יוחק לחיים טובים בספר מעכ"ק הרה"צ הגה"ק בוצינא
דנהורא אספקלריא המאירה כו' בקש"ת מרן רבי מאיר קליש שליט"א אדמו"ר
מאמשינאו זצ"ל

הריני מוכן ומזומן לקיים מצוה לשמוע דברי חכמים ומצות מוצא שפתיך
תשמור הגם שאין לי פנאי אולם בפניך זו צדקה לאלתר לחיים טובים ולשלום
לב"ק ולכל הנילויים איליו שו"נ [שנכתב ונחתם] לכוח"ט.

בראשית בואו של כ"ק אדמו"ר מוורקא זצ"ל לירושת"ו בשנת תרס"ו הי' אחד
מישיבתינו "אור תורה" ת"ח וחסיד ויר"ש הי' שמו משה שמעלקי מאפט"א
שהי' חסיד וורקי נסע מטבר' לירושת"ו שקבל פני קדשו, סיפר לי רמ"ש ז"ל
שאדמו"ר זצ"ל הזמין אותו על שבת קודש שיאכל על שולחנו ולא רצה
בירושת"ו רבנות ושולחנות לנהג רק אותו ביקש לסעודת שבת אצלו והי'
במעלי יומא דשבתא אחרי קידוש אמר לרמ"ש אתה יודע שאני מוכרח לנסוע
לטבר' לחמי טבריא בשביל רפואות גופי ואח"כ שאל לרמ"ש אם יש חדרים
בחמי טבר' שיהי' פתח פתוח מהחדר ישר להמקוה של חמי טבר' המים
החיים*) והשיב לו כן. שאל אותו בכמה יקחו בעד החדר לחודש ימים שכר
דירה ושכר טבילה, והשיב לו שיודע מאחד ששכר חדר כזה בעד 5 מזידס
לחודש. שאל אותו כמה כסף של רוסיא המזידי, אמר לו ערך של רוביל
ורבע. שוב שאל אותו מי בעה"ב של חמי טבר' למי שייך, השיב לו שבכל
איזה שנים היא נשכרת בהכרזה ומי שיתן יותר יזכה לקחת אותה. ושאל
אותו בכמה נשכרת, השיב לו באיזה אלפים מזידס. שאל אותו כמה רובלים
של רוסיא, והשיב לו. ואח"כ שתק. אמר לו רמ"ש להרבי שבתולדות [פרשת
וזאת הברכה אות כד] מובא כשיש לו אורח ואין לו מה שידבר אתו רשאי

*) אולי צ"ל החמים.

דברי אלקים חיים / ליקוט דברי תורה _____ קלה

לדבר אפי' לשה"ר בשביל לקבל את האורח בספ"י שהבע"ב מדבר אתו.
כשרמ"ש אמר זאת אמר אָ. הבין רמ"ש שיש כונת אחרת לא כמו שהוא
חושב.

וכן אמר לי רמ"ש ז"ל ששמע ממנו שני דבורים שהרבי אמר בשם זקינו
מוֹרְקֵי זצ"ל אחת ואנחנו לא נדע לעבוד את ד' עד בואנו שמה מיז מיר
האלטין ^{הפסוק} בַּאי [=דערביי] ואחת אמר ואנשי הצבא בזזו איש לו למָה ^{הפסוק} הפסוק
מבזה אותם אמר אדרבה הפסוק מדבר בשבחם זיי האבין ניט נאך גיטהון
ווייל זיי האבין גברענגט לחנוכת המזבח??? זיי האבין ניט גיהאלטין בַּאי
[=דערביי] האבן זיי [נישט] נאך גיטהין*).

ונהירנא כשבא לטבריא הי' כמעט כל חסידי סלונים באו להתפלל במעלי
יומא דשבתא בביתו שהי' מתאכסן אצל חסיד סלונים עס איז גיווען אלעכטיג
שבת בשלחנו הטהור מה שדיבר אז אינני זוכר ואחר שבת יצא לחדרו ששכר
בחמי טברי' והישיבה נתנו לו אחד בחור לשמשו והוא שכר יהודי אחד מעיר
טבריא עם חמור שהי' לו והי' מביא לו אכילה בכל יום ושילם לו כדבעי
שהי' מבשל ג"כ ועל שבת עשו אנשי עיר טברי' עירוב תחומין לצאת לשם
להתפלל אתו במנין, וחזרו אחר התפלה לביתם העירה שהי' תחומי שבת
מטברי' לחמי טבריא

בר"ח טבת הזמין איזה אנשים לסעודת ר"ח כו' ולחמי ז"ל ג"כ ואני ומנין?
אנשים הי', והי' אוכלים דגים ולחמי ז"ל הי' לו פיתא זה לחם כמו עוגה
פלאטשיק שקודם שיגמור האפי' אופים זה לאכול ושאל אדמו"ר זצ"ל מה זה
מין לחם והשיבו לו כן אופים זה ביטפאליך כזה בארץ ישראל ואין צריך
להמתין עד שהאופה יתן הלחם כולה לתנור ולקח פרוסה קטנה לטעום ואוכלה
ואחר איזה ימים בקרתי אותו ואמר לי שמרגיש איז' חלישת מהמָגֶן [קיבה]
שלא בסדר ואמרתי לו שאני חושב אולי זה מהפיתא שאכל שילשום שלא
הי' נאפה היטב וחשבתי על אתר שלחם כזה אין אוכל לגופו של אדמו"ר.
אמר לי בזה"ל הי' לך לומר רבי עס טויג נישט פאר אייך דאס ברויט -

פ"א לקחנו אותו על כסא איזה תלמידי הישיבה לבהכנ"ס של התנא רמבעהנ"ס
זי"ע והתפלל עמנו במנין, ואחר התפילה אמר לר' מאָטקי הבע"ב שהתאכסן
אצלו אמר לו בזה"ל עס טוט מיר הנאה מה ששלחתי כסף עבור הישיבה הזאת.

(* הוספנו בסוגריים מרובעות מילת "נישט", כי ללא זה אין שום מובן לאמרה.

פ"א בבוקר קודם התפלה שחכינו להתפלל אתו במנין בחמי טברי' בחרו ועמדנו בחוץ לחכות עליו שהי' לו הכנות בבית הכבוד שהי' צריך לרדת איזה מדרגות מחדרו על בית הכסא שמבחוץ ואחרי שיצא תיכף הגיש לידו השמש הבחור את הכלי הגדולה עם מים לרחוץ ידיו ועל המעמד שעמדנו ראינו שאברך אחד הולך מהר ובא מעיר לחמי טברי' ולא הכרנו מי זה עד שבא והגיש לאדמו"ר זצ"ל רבי חוסו נא שיש לו ילד רח"ל נוטה למות שיתפלל בעדו לרפוא' השיב לו אדמו"ר אתה רואה איך שאני מלא זיעה ואין לי כח לעלות על המדרגות עם המקלות שבידי. אמר לו האברך שזה לא הילד הראשון, זה כבר הילד השלישי רח"ל שנפטר. אמר לו הרבי אולי האסטו אָה גילאסט [=אפגילאזט] אשידוך. השיב כן, אבל לא אני, הכלה לא חפצה בי, ונתארסה לאחר. נתת לה מחילה, והשיב, לא ביקשה ממנו מחילה. אמר לו תיכף תלך להרב ולכתוב לה מחילה וכן עשה וחי.

בליל שלפני הפטירה ירדתי מהישיבה בלילה. מלבד שהשמש שהי' אתו, שמשתי אותו ועזרתי לו לכנס להמקוה של חמי טבריא. וראיתי שאצבע הקטנה מרגלו היתה עבה כמו ארבע אצבעות בגודל של כל אדם. וכך הי' דרכו טרם השינה התרחץ בחמי טבריא. בבוקר השכם ירדתי מהישיבה לבקרו ואמר לי, יואל, אני חפץ להתפלל היום במוקדם מכל יום, ושאלתיו למה, והשיב לי שמרגיש חלישות, ואמרתי הלא כל יום ככה, והשיב לי היום אני מרגיש החלישת בחלל הגוף. ואמר לי תלבוש לי הטו"ת שאני חפץ להתפלל, ואמרתי לו אולי ישתה מעט קפה קודם, והוסכם, ואמר לי לעשות לו קפה שחורה, ולשום בתוכה ביצה חי' ולערבב היטב, וככה שתה וישב על המיטה מלוכש בטו"ת. והלביש המשקפים ופתח הסידור להתפלל בתוכה, ואמר לי בא אתה להתפלל עמדי כי כבר אינני רואה שום צורות אות. והתחלתי להתפלל אתו מילה במילה וביד אחת החזקתי את השל ראש שלא יפול מראשו כי שכב על גבו, וביד אחת הסידור.

כשבני ישיבה ראו שלא באתי חזרה להישיבה, שלחו אחד לראות מה קרה, וראה ותומ"י חזר להישיבה, וכל בני ישיבה ירדו איליו לחמי טבריא. ושלחו לעיר לרופא הד"ר שיבא, ובא ומצא שאני מתפלל אתו והוא אומר אחרי כל תבה, וראה דופק שלו ואמר אינני מבין איך האיש הזה מדבר ובשכל, שאין לו כבר פלוש, זה דפק, וככה התפלל עד מצור דבש אשביעך.

הגיש אליו ר' מאָטקי ז"ל ואמר לו רבי זה כמה שעות ולא לקח לפיו שום דבר, אולי ישתה מעט חלב, והוסכם, ואמר להבחור המשמש שלו שילך ויביא לו המגבת של חלב שיש לה קשר וגם קארט [=קווארט] מים לרחוץ את פיו, כי בלילה לקח מעט רוטב כבר הי' כמעט מעל"ע*) מזמן שלקח הרוטב לבד בלא בשר, והגיש לו הקארט מלא מים, ואמר להמשמש שילך לאור לראות אם ח"ו לא נפל (יטוש) [יתוש], כי אמר שיש (יטושים) [יתושים], והשמש הלך והביט והשיב שנקי, ורחץ פיו י"ג פעמים והקיא, ועשה שהכל נהי' בדברו על הכוס חלב, ובאמצע השתי' נשתק, ויצאתה נשמתו בטהרה, וכל הקהל אמרו שמע ישראל ג' פעמים.

הי' לי מלמד שלמדתי אצלו עד יום חופתי לשנת שש עשרה, וסיפר לי המלמד, הי' שמו ר' אלימלך ז"ל, ת"ח ויר"ש, סיפר לי, שבעת שהי' הרבי מוורקי זצ"ל הפעם הראשונה, הי' לו איזה ילדים אינני זוכר כמה. והילדים של הרבי זצ"ל הי' לומדים אצל ה"ר אלימלך ז"ל, והרבי שילם לו מעות חדשי. וסיפר לי שהוורקר זצ"ל הי' לו משמש גבאי שהי' שמו פייביל, והי' חולה גדול, ובשבת בבוקר בשעת שאמרו קדושת כתר בתפלת מוסף, בא אחד ואמר שעכשיו יוצאה נשמתו של פייביל. והי' ר' אלימלך ראה שפתאום באמצע הקדושה הסיר הילד, אני זוכר שאמר שהי' שמו יעקב דוד, הסיר החגורה מבטנו שהיתה חגורה עליו כל התפלה, ונתנה בכיסו. ואחר השמ"ע הגיש ר' אלימלך בכעס על תלמידו יעקב דוד, ואמר לו לא הי' לך זמן לחכות עד אחר התפלה, מה זה [ה]סרת החגורה באמצע הקדושה. והשיב לו הילד, החגורה אינה שלי, רק לזיתי מר' פייביל ז"ל, וכשמעתי שר' פייביל נפטר, א"ב כל מה שנשאר שייך להילדים של הנפטר, ואהי' לזה שלא מדעת, לפיכך [ה]סרתי החגורה ממני על אתר. כן סיפר לי הרבי שלי ר' אלימלך ז"ל, שהי' הרבי של ילדי הרה"ק מוורקי זצ"ל, ונתפעל מאד, ומאז הי' הבין האין להתנהג אֶתו בד"א.

וראה הנני מגלה דעתי שיותר דברים אינני זוכר, ומה שהבטחתי לכ"ק שליט"א אני מקיים. ויה"ר שנזכה לשנה טובה וברכה בנחת ורפואות וישועות. אנא יתפלל לרפואות... שהשי"ת ישלח דברו וירפאהו, הוא צריך לרחמי שמים, אני כל מה שאני מקבל מעות חדשי מהישיבה, אני שולח לו מזמן שנחלש ועוד

(*) הכותב לא דק בלשונו. מקודם כתב שבלילה אכל הרוטב, ומיניה וביה כותב שכבר עבר כמעט מעל"ע.

קלח הרבי הקדוש מאוטוואצק

יותר, ובכולל שלנו לויתני שתי פעמים כ"פ חמש מאות ל"י, ומנכים לי מחלוקת
טבר'י בכל ג' חדשים ה' ירחם, אבקש מכ"ק שליט"א שלא יגלה מזה לשום
אדם, כי יתודע ל...יהי' לו חלישת הדעת. השי"ת ישלח לו רפו"ש ויכתב
זיחתם בסה"צ לאלתר לחיים טובים.

הכו"ח בכל הכבוד יואל בן סאשע

לשיבה טובה ונחת מיוצ"ח

דפו"ש לזונתי משארנה כאני בת חוה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

